

Klasse i de udvidede lærde Skoler; men de concrete Bestemmelser, som nyere skulle fastsætte dette Maaal, mangle endnu, og det vil naturligvis paaligge Regjeringen at fastsætte disse og at bestemme, hvad der skal præstere i ethvert Fag, for at denne Deel af Skolen skulde kunne siges at have opfyldt sin Bestemmelse. Er nu dette afgjort, saa foreligger det Spørgsmaal, hvem det da skal være, som skal afgjøre, om Skolen har opfyldt sin Pligt, om den har meddeelt sine Disciple de Kundskaber, som det af Regjeringen er fastsat at de skulle have, for passende at kunne træde over i de lærde Skolers øverste Klasse, og her forekommer det mig da, at det Naturligste og Billigste er, at den Skoles Lærerpersonale, som har veiledet Eleverne til det Punkt, hvor de skulle afgaae fra Skolen, ogsaa bliver dem, der ved en Prøve afgjøre, om Disciplene virkelig ere komne i Besiddelse af den Modenhed, som fordres. Regjeringen vil da kunne bestemme de Former, under hvilke en saadan Afgangsexamen skal afholdes, og den Control, som vil være nødvendig, for at Prøven kan siges at være betryggende. Man kunde ogsaa tænke sig en anden Form for denne Prøve, som jeg for mit Vedkommende ogsaa vilde finde aldeles tilfredsstillende, naar der nemlig var et fast Examenocollegium, hvortil disse Elever kunde henvises, og som skulde prøve dem saaledes, som hidtil har været Tilfældet med Examen Artium, saa at altsaa en Skole med Sikkerhed vidste, hvad der skulde fordres af dens Elever, og hvortil den skulde forberede dem. Men det, som foreligger ved nærværende Lovforslag, som det er kommet fra det andet Thing, er noget ganske Andet. Her bestemmes ikke eet Examenocollegium, men der bestemmes 12 a 14 Examenocollegier eller saamange, som der er lærde Skoler her i Landet. Dette forekommer mig nu at være i høi Grad ueheldigt for en Skole; thi hver især af disse Skoler har naturligvis udviklet sig paa sin særegne elendommelige og individuelle Maade, og, naar den skal optage nye Disciple, og navnlig naar en hvilken som helst af disse Skoler skal optage Disciple, som ere udgaaede fra Rønne Skoles studerende Classer, vil den naturligvis ikke spørge om, hvilke Fordringer der gjøres til Rønne Skoles

Disciple, for at de kunne afgaae derfra; men den vil opstille de Fordringer, som den selv sætter til de Elever, den skal modtage i sin øverste Klasse. Nu er det tilstræffeligt bekendt, at enhver af disse Skoler har en særegen Undervisningsmaade og særegne Pensar i de forskjellige Classer. Man behøver blot at see hen til de Programmer, som aarligt udkomme fra Skolerne, og man vil da endogsaa finde Exempler paa, at der er Skoler, som, for at lette Afgangens til Optagelse, bestemt angive, hvilke Pensar der fordres i enhver Klasse, for at Disciple kunne modtages deri. Vilde man nu gjøre denne Regel gjældende for Rønne Skole, saa vilde man aabenbart, saa at sige, nedrive Milepælen, som skulde bestemme Maalet, og gjøre det umuligt for Skolen at arbejde til det Diemed, som var sat den, med nogen Sikkerhed. En saadan Bestemmelse vilde medføre en Usikkerhed, en Forvirring og et Mismod, og jeg kan sige en Krænkelse for Skolen, som vilde have en døist betænkelig og skadelig Indflydelse paa hele dens Virksomhed. Der er gjort den Indvending, at Rønne Skoles Elever dog i ethvert Tilfælde ikke vilde være værre farne end de saakaldte Privatister. Ja, jeg maa nu tilstaae, at jeg ikke kan see, hvorfor det, dersom Privatisterne ikke ere vel farne, da ogsaa skulde være Tilfældet med Rønne Skoles Elever; men paa den anden Side maa jeg paa det Bestemteste benægte, at det er Sandhed, som der siges; thi Privatisterne vilde være i et langt gunstigere Forhold end Rønne Skoles Elever. Det kan nemlig ikke undgaaes — det er aldeles nødvendigt — at den private Demissor maa sætte sig i Forbindelse med en ganske bestemt Skole og, efter Dvereenkomst med den, forberede sine Elever til den Klasse, som findes passende. Men jeg har allerede ved den foregaaende Behandling af Sagen vist, at en saadan Dvereenkomst vilde være umulig og ikke kunde fordres af en offentlig Skole, der efter selve Lovforslaget kan sende sine Elever til hvilken som helst af de offentlige Skoler, den vil. Man vilde maafee ogsaa søge en Analogie fra andre lignende Anstalter. Der kunde maafee ansøres, at f. Ex. Landeacademiet, der staaer under samme Bestyrelse som den militaire Højskole, ikke har noget Privilegium paa, at dens